

Charakterystyka najważniejszych trendów występujących na rynku pracy Polski i Słowacji

W regionie transgranicznym Polski i Słowacji, tak jak w statystykach ogólnokrajowych, obserwowana jest w ciągu ostatnich lat poprawa sytuacji na rynku pracy – stopa bezrobocia z roku na rok spada, wzrasta liczba osób pracujących. Pomimo jednak systematycznego spadku poziomu bezrobocia widoczne jest nadal zróżnicowanie jego poziomu w obydwu regionach.

Najwyższy poziom bezrobocia widoczny jest w Kraju Preszowskim, w powiecie Kežmarok (16,63%) i Medzilaborce (13,41%) oraz w województwie podkarpackim, w powiecie leskim (16,4%) i brzozowskim (16,3%). Najniższy natomiast poziom bezrobocia odnotowany jest w miastach Krosno (3,7%) i Nowym Sączu (4,4%), a po stronie słowackiej w Namestovo (4,99%) i Cadcy (5,26%). Największe zróżnicowanie poziomu bezrobocia zauważalne jest w powiatach województwa małopolskiego i Kraju Preszowskiego. Sytuacja ta ma bardzo duży wpływ na poziom mobilności zawodowej mieszkańców regionów tj. mniejsze zainteresowanie zatrudnieniem po drugiej stronie granicy, przy czym należałoby się spodziewać większego napływu pracowników ze Słowacji do Polski.

Tabela 1. Stopa bezrobocia w regionie przygranicznym Polski i Słowacji (stan 30.09.2017)

Region przygraniczny po stronie polskiej	Stopa bezrobocia (%)	Spadek w stosunku do 30.09.2016	Region przygraniczny po stronie słowackiej	Stopa bezrobocia (%)	Spadek w stosunku do 30.09.2016
Polska	6,8		Słowacja	6,42	
Województwo śląskie	5,5		Kraj Žylińsky	5,08	
<i>P. żywiecki</i>	7,2	-1,7	<i>Čadca</i>	5,26	-2,66
<i>P. cieszyński</i>	5,5	-0,8	<i>Namestovo</i>	4,99	-1,47
			<i>Tvrdošín</i>	5,31	-1,50
Województwo małopolskie	5,5		Kraj Preszowski	10,32	
<i>P. gorlicki</i>	6,6	-2,5	<i>Bardejov</i>	12,23	-4,24
<i>P. nowosądecki</i>	8,7	-1,5	<i>Kežmarok</i>	16,63	-4,52
<i>P. limanowski</i>	8,8	-1,4	<i>Poprad</i>	6,37	-2,86
<i>P. nowotarski</i>	7,2	-2,0	<i>Stara Lubovnia</i>	7,50	-2,81
<i>P. tatrzański</i>	10,7	-0,7	<i>Stropkov</i>	9,70	-5,95
<i>M. Nowy Sącz</i>	4,4	-1,9			
Województwo podkarpackie	9,7		Kraj Preszowski	10,32	
<i>P. bieszczadzki</i>	14,9	-1,5	<i>Švidník</i>	12,80	-5,45
<i>P. leski</i>	16,4	-1,7	<i>Humenne</i>	8,29	-5,12
<i>M. Krosno</i>	3,7	-1,0	<i>Medzilaborce</i>	13,41	-5,45
<i>P. krośnieński</i>	7,8	-2,3	<i>Snina</i>	9,72	-5,43
<i>P. przemyski</i>	14,4	-1,7			
<i>P. brzozowski</i>	16,3	-1,7			
<i>P. rzeszowski</i>	9,5	-1,4			
<i>M. Rzeszów</i>	5,9	-0,8			

Źródło: opracowanie własne.

Utrzymuje się wysoki odsetek osób długotrwale bezrobotnych o niskich kwalifikacjach zawodowych, którzy mają niską motywację do podjęcia pracy i tym samym są zagrożeni marginalizacją i wykluczeniem społecznym.

Wzrost liczby przedsiębiorstw i rozwój istniejących firm przekłada się na rosnące zapotrzebowanie na pracowników. Ta tendencja widoczna jest również w większości obszarów przygranicznym Polski i Słowacki, gdzie z roku na rok wzrasta liczba zgłoszonych wolnych miejsc pracy do publicznych służb zatrudnienia. Największy wzrost miejsc pracy odnotowały obszary przygraniczne województwa podkarpackiego (+ 23%) i Kraju Preszowskiego (+21%). Należy zauważyć, że w obszarach przygranicznych Kraju Żylińskiego liczba wolnych miejsc pracy na dzień 30.09.2017 r. przekroczyła prawie dwukrotnie liczbę ofert pracy z 2016 r.

Tabela 2. **Liczba ofert pracy i miejsc aktywizacji zawodowej zgłoszona do urzędów pracy**

Liczba ofert pracy i miejsc aktywizacji zawodowych					
Obszar przygraniczny	31.12.2015	21.12.2016	Dynamika zmian 2016/2015	30.09.2017	
				Liczba	% w stosunku do 2016
Województwa Śląskiego (2 powiaty)	7851	8577	+9%	7599	89%
Województw Małopolskiego (6 powiatów)	13980	10787	-33 %	9583	89%
Województwa Podkarpackiego (8 powiatów)	19447	23942	+23%	19988	83%
Kraju Preszowskiego (9 powiatów)	2172	2631	+21%	4441	169%
Kraju Żylińskiego (3 powiaty)	545	519	-5%	986	190%

Źródło: opracowanie własne.

Jednocześnie przy rosnącym zapotrzebowaniu na pracowników wzrosła liczba zawodów deficytowych, czyli takich, w których występuje niedobór pracowników w stosunku do potrzeb lokalnego rynku pracy. Katalog zawodów deficytowych po obydwu stronach granicy jest bardzo podobny, co nie stwarza dużych szans na ich wyrównanie.

Tabela 3. Zawody deficytowe w regionie transgranicznym Polski i Słowacji

ZAWODY DEFICYTOWE	
Obszar przygraniczny województwa śląskiego: — kierowcy samochodów ciężarowych i ciągników siodłowych; — pielęgniarki, położne; — murarze, tynkarze; — spawacze, ślusarze; — stolarze; — piekarze, kucharze, cukiernicy, pomoce kuchenne; — fryzjerzy.	Obszar przygraniczny Kraju Żylińskiego: — kucharze, kelnerzy; — murarze, betoniarze; — ślusarze, spawacze; — elektrycy; — dentyści; — pracownicy w leśnictwie; — monterzy urządzeń elektrycznych i elektromechanicznych.
Obszar przygraniczny województwa małopolskiego: — kierowcy samochodów ciężarowych, autobusów; — cieśle i stolarze budowlani; — kucharze; — betoniarze, zbrojarze, brukarze; — operatorzy obrabiarek skrawających — monterzy instalacji budowlanych; — dekarze i blacharze budowlani.	Obszar przygraniczny Kraju Preszowskiego: — kelnerzy, kucharze, — spawacze, frezerzy, ślusarze; — betoniarze; — stolarze; — magazynierzy, — mechanicy — pracownicy socjalni i służby zdrowia; — tkacze; — kierowcy samochodów ciężarowych.
Obszar przygraniczny województwa podkarpackiego: — kierowcy samochodów ciężarowych i ciągników siodłowych; — spawacze; — operatorzy i mechanicy sprzętu do robót ziemnych; — kucharze; — pielęgniarki i położne.	Obszar przygraniczny Kraju Preszowskiego: — spawacze, frezerzy; — lekarze; — przedstawiciele handlowi; — betoniarze; — kierowcy samochodów ciężarowych; — kucharze, kelnerzy; — murarze; — cieśle; — specjaliści do obróbki metali; — elektrycy.

Źródło: opracowanie własne.

Kolejną miarą rynku pracy jest wysokość minimalnego wynagrodzenia. Płaca minimalna w Polsce – **obecnie 2000 zł** (od 2018 r. – 2100 zł) jest wyższa niż na Słowacji – **obecnie 435 Euro** tj. ok 1785 zł (od 2018 r. – 480 Euro). Różnica ta nie stanowi motywacji do poszukiwania pracy przez Polaków na Słowacji, ale może stanowić motywację do odwrotnego kierunku migracji za pracę.

W zakresie przepływów na transgranicznym rynku pracy Polski i Słowacji przedstawiono liczbę ofert pracy zgłoszonych w systemie EURES przez polskich oraz słowackich pracodawców. Jak widać z załączonej poniżej tabeli informacja o wolnych miejscach pracy przekazywana przez pracodawcę poprzez sieć EURES jest znikoma. Należy w tym miejscu dodać, że infrastruktura komunikacyjna na pograniczu polsko – słowackim nie sprzyja mobilności zawodowej.

Tabela 4. **Liczba ofert pracy zgłoszona w systemie EURES**

ROK	Liczba ofert pracy w systemie EURES zgłoszona przez:	
	<u>polskiego</u> pracodawcę chcącego zatrudnić Słowaka (oferty zgłoszone w skali kraju)	<u>słowackiego</u> pracodawcę chcącego zatrudnić Polaka
2016	28 ofert (m.in. na następujące stanowiska: krawcowa, kucharz, kelner, pokojówka, główny księgowy, kierowca, elektryk, programista, pracownik ds. obsługi klienta, operator CNC, magazynier)	3 oferty na 62 miejsca pracy (stanowisko: pracownik montażu)
2017	27 oferty na 152 miejsc pracy (m.in. na następujące stanowiska: krawiec, magazynier, operator maszyn w produkcji mebli, główny księgowy, sprzedawca, kierowca kat. C+E, operator frezerki, kelner, kucharz, specjalista/pracownik ds. obsługi klienta, lakiernik samochodowy)	1 oferta na 15 miejsc pracy (stanowisko: pracownik montażu) WUP Katowice
		2 oferty na 6 miejsc pracy - UPSVaR Kežmarok
		2 oferty na 10 miejsc pracy (stanowiska: tokarz, operator CNC) WUP Kraków

Źródło: opracowanie własne.

Po stronie słowackiej, w regionie przygranicznym zatrudnionych jest aktualnie (stan na 30.09.2017r.) **687 obywateli polskich**, głównie w gastronomii, leśnictwie, budownictwie oraz służbie zdrowia. Największa liczba Polaków zatrudniona jest w powiecie Cadca – 203 osoby (Kraju Żyliński) oraz w Bardejowie – 145 osób i Svidniku – 140 osób (Kraj Preszowski).

Tabela 5. **Liczba Polaków zatrudniona w regionie przygranicznym Słowacji**

Obszar przygraniczny Słowacji (powiaty)	Obywatele polscy zatrudnieni na Słowacji
Čadca	203
Námestovo	19
Tvrdošín	14
Poprad	23
Levoča	4
Kežmarok	3
Stará Ľubovňa	47
Bardejov	145
Svidník	140
Stropkov	5
Medzilaborce	1
Snina	4
Humenné	79

Źródło: opracowanie własne.

Po stronie polskiej trudno pozyskać dane dotyczące aktywności zawodowej obywateli słowackich w Polsce. Zarówno powiatowe jak i wojewódzkie urzędy pracy nie dysponują danymi dotyczącymi liczby pracowników obywatelstwa słowackiego zatrudnionych u polskich pracodawców czy też liczbą założonych działalności gospodarczych/filii przedsiębiorstw prowadzonych przez obywateli/firmy ze Słowacji. Ustawodawstwo polskie nie nakłada na pracodawcę obowiązku zgłaszania faktu zatrudnienia cudzoziemca publicznym służbom zatrudnienia. Zakład Ubezpieczeń Społecznych w Polsce nie przetwarza i nie udostępnia takich danych.

Opracowanie:

Wojewódzki Urząd Pracy w Krakowie

Zespół Zamiejscowy w Nowym Sączu

Listopad 2017